

OZADJA

Dvomljivi doktorati

DOKTORSKI NAZIVI – So jih na ljubljanski univerzi podeljevali tudi takim, ki si jih niso zaslužili? FOTO UROŠ HOČEVAR

ZNANOST

Pojavil se je sum, da je nekdanji ravnatelj mariborske višje prometne šole in direktor zavoda Prometna šola Maribor velik del svoje doktorske disertacije povzel po že leta 1987 v Beogradu objavljeni knjigi. Zdaj na fakulteti, ki mu je podelila doktorski naziv, proučujejo predlog, da bi mu ga odvzeli.

BRIGITE FERLIČ ŽGAJNAR

Pri nas so bili odkriti številni ponarejeni dokazili o pridobitvi diplome, prav tako se je za nepristna izkazalo že veliko srednješolskih spričeval. Ker naj bi bilo veliko težje dokazovati magistrski ali doktorski izobrazbo, je do nedavna veljalo prepričanje, da so imetniki slednje vredni zaupanja. Toda zgodil se je primer davčnega inšpektorja Đorđa Perića. Senat ljubljanske pravne fakultete je namreč ugotovil, da »prevod iz Poročevalca državnega zbora RS št. 2, Ljubljana 2004, in prevzeto besedilo iz magistrske naloge Ane Jovanović obsegata 116 od skupaj 223 strani Perićeve doktorske disertacije«. Zato je izdal sklep, da je nostrifikacija njegovega doktorata, ki ga je leta 2005 zagovarjal v Kragujevcu, neveljavna. Sklep pravne fakultete, da srbski doktorski naziv ne ustreza slovenskemu, je potrdila tudi vlada, Perić je izgubil možnost uveljavljanja naziva doktor znanosti, vendar se je pritožil. Z ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo so nam sporočili, da postopek še ni končan.

Podrobnejši pregled doktoratov in magisterijev bi lahko razkril, da je marsikateri sestavljanka besedil iz del več drugih avtorjev.

Po odkritju Perićevega primera je v visokošolskih krogih završalo. Slišati je bilo, da je to zgolj vrh ledenega gora. Kot se je pisalo, bi podrobnejši pregled doktoratov in magisterijev razkril, da je marsikateri pravzaprav sestavljanka besedil iz del več drugih avtorjev. Ni še preteklo veliko vode, ko se javnost že ukvarja z drugim spornim primerom.

Sumničenja na Štajerskem

Anton Pepevnik, jeseni neodvisni kandidat za župana Kungote na listi LDS, je bil vrsto let glavni na višji prometni šoli v Mariboru. Pred kratkim je odstopil, v javnost pa je prišla informacija, da se je to zgodilo tudi zato, ker njegov doktorat ne ustreza znanstvenim merilom. Obstaja celo spletna stran, ki naj bi to

Pot do naziva

Oceno o primernosti teme doktorske disertacije prav tako kot kasneje oceno o izdelani disertaciji podajo komisije, ki jih imenuje za vsakega doktoranda posebej senat članice univerze, sestavo pregleda komisija za doktorski študij in odobri senat univerze, ki tudi potrdi izbor mentorja. Člani komisij so kompetentni visokošolski učitelji, ki ocenijo izvirnost disertacije, posebej selektivna pa je izbira mentorja, ki skrbi in odgovarja za delo doktoranda.

doказovala. Na njej najdemo izseke iz njegove disertacije Model tehnologije ranžiranja v železniškem prometu, ki so menda nevarno podobni vsebini knjige Matematične metode u železniškom saobraćaju i transportu. Nekateri deli so celo povsem enaki, vsebinsko pa bi bila lahko sporna kar dobra polovica disertacije.

Na portoroški fakulteti za pomorstvo in promet, kjer je Pepevnik leta 2002 doktoriral, so pred mesecem dni imenovali dva visokošolska učitelja (imen nam niso zaupali), ki bosta podala mnenje, ali je predlog za odvzem doktorata utemeljen. Potem ga bodo skupaj z vso dokumentacijo poslali v nadaljnji postopek senatu ljubljanske univerze. O tem, kdaj bodo zadeve pripravljene, je glavni tajnik fakultete Robert Brsa pojasnil: »Statut univerze rokov za podajo mnenj v postopku odvzema doktorata znanosti eksplicitno ne določa. Zato bosta poročevalca pripravila mnenje v rokih, ki jih dobimo s smiselno uporabo 167. člena statuta, o pridobivanju doktorata znanosti, ki določa dvomesečni rok za ugotavljanje, ali kandidat izpolnjuje pogoje za pridobitev doktorata znanosti, in oceno ustreznosti predlagane teme, oziroma s smiselno uporabo 171. člena, po katerem je poročevalec dolžan v treh mesecih pregledati disertacijo, podati pisno oceno in jo predložiti senatu članice.«

Načrtovani odstrel?

Pepevnik pravi, da ve, da je bil glede njegove doktorske disertacije sprožen postopek. O tem, da naj bi jo prepisal, je povedal: »Literatura in viri so citirani, ne vidim razloga, kaj bi bilo narobe.« V času našega klica je pripravil dokumentirane odgovore na očitke proti njemu. Poleg doktorata mu očitajo mobing ter nepravilnosti pri poslovanju zavoda in imenovanju nekaterih oseb. »Vse imam pripravljeno, da očitke zavrzem! Imam sklepe zavoda, pogodbe, po katerih naj bi si izplačeval nekaj, česar si nisem...« Kot pravi, je bila velika napaka, da je odstopil. »Taktik ko so me stisnili v kot, nisem mogel več razmišljati. Zelo me je prizadelo. Še posebej zato, ker sem postavil šolo in zanjo vse naredil. Prišlo je za menoj. Za tiste štiri dni sploh ne vem, kaj se je dogajalo. Iskal sem tudi zdravniško pomoč.«

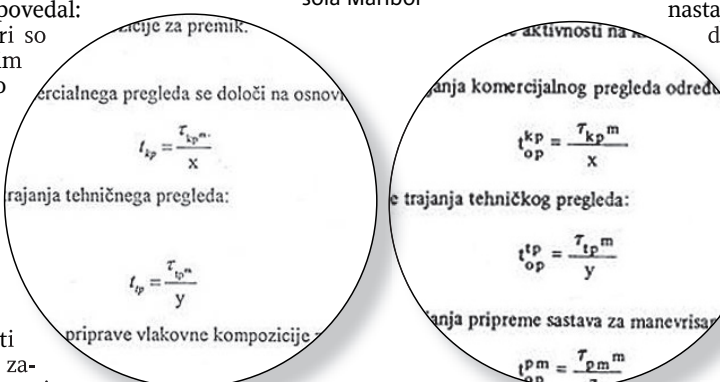
Glede doktorata zatrjuje, da ima čisto vest: »Jasno je, da človek povzema iz knjig, citira, toda podatki o uporabljeni literaturi so povzeti na zadnjih straneh. Kar zadeva moj znanstveni prispevek, je prav tako razviden. Doktorat so mi začeli očitati zdaj, po osmih letih.« Zatrjuje, da mu je znano, kaj je v ozadju. Ve, kdo se je tako zavzel, da je doktor-

4750

doktorjev znanosti je od leta 1994 promovirala ljubljanska univerza.

Anton Pepevnik, nekdanji ravnatelj višje prometne šole in direktor zavoda Prometna šola Maribor

Disertacija in knjiga, po ideji katere naj bi nastala. Primerjave med Pepevnikovo doktorsko disertacijo in knjigo so predstavljene na spletni strani <http://pepevnik-plagiat.pohorje.cc/>.

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ni pristojno za odvzeme strokovnih in znanstvenih naslovov. FOTO LEON VIDIC

sko disertacijo pregledoval, toda imena nam ni hotel zaupati, češ da so zdaj vsi proti njemu. »Vseh deset predavateljev je potegnilo skupaj. Kolega, s katerim se poznavam 41 let in mi je pri doktoratu tudi pomagal z nekaterimi izračuni, mi zdaj to očita.« Zgodba je po njegovem konstrukt. Čakali naj bi na pravi trenutek: »Niso vedeli, kako bi se me znebili, in so se me tako. O tem sem prepričan! Res pa je, da sem sam prehitro reagiral. Odpoved sem preklical, vendar prepozno. Najbolj me je vrglo iz tira, ko so rekli, da bodo šli v javnost, če ne odstopim. Želel sem zaščititi družino, pa mi ni uspelo. Polomil sem ga in danes mi je strašansko žal, da sem dal odpoved, kajti s tem sem ravnal, kot da sem priznal. Toda takrat nisem tako razmišljal. Upam si trditi, da sem žrtev.« Do upokojitve mu manjkata dve leti in pol, zdaj se bo prijavil na zavod za zaposlovanje, saj nima zaposlitve.

Zaščita

Glede na to, da je mentor tisti, od katerega se pričakuje, da študenta oziroma raziskovalca opozori, če denimo opazi, da so besedila, ki jih v svojem delu povzema, pomanjkljivo citirana ali sporna, smo želeli slišati tudi mnenje človeka, ki je bedel nad nastajanjem Pepevnikovega doktorata. Prof. dr. Jurija Kolenca smo zato prosili za komentar o očitkih, da je disertacija plagiat. »Dogodka v zvezi s postopkom odvzema doktorata znanosti ne bom komentiral, dokler postopek poteka,« je bil redkobeseden.

Za mnenje smo povprašali tudi dr. Martina Lipičnika, prvega moza fakultete za logistiko, ki je bil Pepevniku mentor pri magistrski nalogi, skupaj sta objavila tudi nekaj prispevkov. Spominja se, da je slednji želel nadaljevati doktorski študij na mariborski gradbeni fakulteti in je prijavil doktorsko temo. »Komisija, katere član sem bil, jo je zavrnila, ker ni ugotovila disertabilnosti (primernosti). Z isto temo je poskusil doktorirati na fakulteti prometnih znanosti v Zagrebu, kjer so ga prav tako zavrnili. Nadaljnje življenjske poti gospoda ne poznam. V tistem času se je tudi uradno pritoževal, vendar s pritožbo ni uspel.«

Ko smo nekaterim akademikom omenili primer, so vsi v en glas zatrjevali, da je zadeva občutljiva. »Ko je stvar še v fazi preiskave, se človeku lahko naredi velika kri-

vica. Zato je treba biti previden.« Obtožba, da je disertacija plagiat, je po njihovem mnenju prezgodnja in izjemno pogumna: »Dokazati bo treba, da gre res za kopijo. Habilitirani strokovnjaki v komisiji so potrdili, da je tema primerna, zato bo treba dokazati tudi, da so se motili.« Zdaj bodo pristojni ugotavljali, ali je Pepevnikova disertacija samostojen in izvirnen prispevek k znanosti. Ko bodo vse enačbe, ki jih je uporabil, preračunali in pregledali vse druge podatke, bo jasno, ali je predstavljeno znanje res plod lastne ustvarjalnosti in lastnih dosežkov. Če bodo ugotovili, da ni, lahko ostane brez doktorata.

Nekateri deli so celo povsem enaki, vsebinsko pa bi bila lahko sporna kar dobra polovica disertacije.

Visokošolski zavod je namreč institucija, ki ob določenih pogojih strokovni oziroma znanstveni naslov lahko tudi odvzame. Podatka o tem, kolikim je bil v preteklosti odzvet, nismo dobili. Na ljubljanski in mariborski univerzi, katerih akti med drugim določajo način ugotavljanja ustreznosti vsebine doktorske dela in pogoje za nepodelitev oziroma odvzem naslova, namreč niso imeli dovolj časa, da bi zbrali podatke in pregledali arhiv. Gregor Jagodič, na ljubljanski univerzi samostojni svetovalec za stike z javnostjo, nam je sporočil: »V času, ki smo ga imeli na voljo za pripravo odgovorov, nismo utegnili zbrati skupnega števila odvzetih doktoratov, ki jih je Univerza v Ljubljani podelila. Po oceni naše pravne službe je bilo takih primerov manj kot deset. Vse v zvezi z magistrstijem in glede evidenc odvzetih magisterijev pa žal vodijo posamezne članice univerze, kjer tudi teče postopek za pridobitev tega naziva.« Na vprašanje, ali kdaj opravijo kakšen kontrolni izbor in preverijo pristnost naključno izbranih del, pregledajo vsebino disertacij in nalog, so pojasnili, da tega ne delajo, saj imajo »za to predpisane postopke in odgovorne osebe, člane komisij, dekane, ki so pogosto predsedniki komisij za zagovor, predvsem pa kompetentne mentorje, ki usmerjajo delo kandidata«. Ključno je torej zaupanje v kredibilnost ljudi.

Poznavalci pravijo, da utegnejo zdaj na portoroški fakulteti na pomorstvo in promet, ki spada pod okrilje ljubljanske univerze, narediti vse, da bodo zaščitili ugled svoje ustanove in osebja, tako da bo vsekakor zanimivo spremljati razplet opisane zgodbe.

brigite.ferlic.zgajnar@delo.si

Komentiramo

ANUŠKA DELIČ
anuska.delic@delo.si

Manevriranje

D o poziva Združenja novinarjev in publicistov (ZNP), naj se tisti avtorji, ki so v brezplačnih Slovenski tednik in Ekspres objavljali pod psevdonimom, ne odzovejo vabilu parlamentarne preiskovalne komisije in torej ne pričajo, se je na prvi posluš morda kočljivo opredeliti. Pregon novinarjev, ki ga sprožijo posamezniki, katerih podstat so vpliv, moč in plača iz proračuna, je namreč dejavnik pritiska na avtorja in medij, njegov cilj pa ponavadi razkritje preveč zgovornih virov, diskreditacija ali (samo)cenzura. Toda pri vabilu komisije ne gre za pregon novinarjev, ampak za poziv k uresničevanju njihove dolžnosti, da zaščitijo ceh, kolege in, najpomembneje, javnost pred prihodno politično uzurpacijo medijskega prostora, plačano z davkoplačevalskim denarjem. In ta se je primerila v volilnem letu 2008, kar je pomenilo kršitev zakona o volilni kampanji, ki pa že sega na delovno področje resnih medijev. Če se novinarji na vabila ne bi odzvali, bi komisija lahko zahtevala prisilno privedbo, ki je pravzaprav latentno sidrišče poziva ZNP.

Doslej zbrane informacije o brezplačnih psevdonimarijih kažejo, da so bili med njimi zlasti novinarji tednikov Reporter in Demokracija, zato je poziv ZNP, katerega člani so tudi sodelavci navedenih medijev, še kar prozoren. Toliko bolj, če dvakrat preberemo zadnji stavek javnega protesta: »Če bo preiskovalna komisija vztrajala pri zaslišanju novinarjev, bo združenje o tem obvestilo mednarodno javnost in tuja diplomatska predstavništva v Ljubljani.«

Poglejmo. Imamo cehovsko združenje, katerega člani so psevdonimarij, pri čemer je treba vedeti, da je psevdonim denimo zatočišče smrtno ogroženega novinarja, ne pa pisca vsakršnih člankov. Združenje se skoraj mesec dni po napovedi predsednice komisije, da na začetku leta 2011 sledijo zaslišanja brezplačnih piscev, odzove z napadom. Hipotetizirajmo. ZNP z javnim pozivom k nespoštovanju zakona in izogibanju pričanju pred komisijo štiti svoje člane, ki jih bodo, če bodo poziv združenja vzeli resno, na zaslišanje morda privedli policisti. Javnost, to je odjemalci medijev, bo njihovo resnično identiteto spoznala tako ali drugače. Tega najbrž nočejo ne novinarji sami, ne njihovi domicilni mediji, ne ZNP. Če bodo psevdonimarij skladno z zakonom privedeni prisilno, bomo, napovedujemo, slišali številne očitke o tem, kje je zdaj 571 podpisnikov peticije proti cenzuri, nemara pa bo glas o 'represiji' države nad novinarji s kakšno novo peticijo dosegel »mednarodno javnost in tuja diplomatska predstavništva v Ljubljani«. Zadržite bi bilo bržčas kontraproduktivno, saj bi bilo diplomatom treba pojasniti, zakaj parlamentarna komisija preiskuje, kako se je prejšnja vlada tudi z zlorabo instituta medijev poskušala obdržati na oblasti in kakšno vlogo so imeli pri tem 'ogroženi' novinarji.

Psevdonimarij so torej ukleščeni med dvema slabima možnostma. Razkriti bodo, če se bodo odzvali vabilu komisije ali ne. Imajo pa še tretjo možnost: institut skesanca.

LUKA JAKŠE
luka.jakse@delo.si

Koalicijski klinč

M andat Pahorjeve vlade si bodo ljudje najbrž zapomnili predvsem zaradi prepirljive narave koalicije. Po volitvah 2008 najbrž nihče ni pričakoval, da bo ideološko najbolj sorodna koalicija po osamosvojitvi imela toliko težav sama s seboj, da se bo pustila ceفرati različnim interesnim skupinam in da si bodo glavni igralci kar naprej metali polena pod noge. Kdo bi vedel, kje in kdaj se je vse skupaj začelo, gotovo pa je bilo imenovanje Draška Veselinoviča za predsednika uprave NLB prvi večji razlog za vročo kri med vladnimi strankami. Temu imenovanju so sledili povračilni ukrepi, ki jih je skozi retoriko protitajkunstva javno vodil Zares. Veselinoviča je zamenjal Božo Jasovič, iz banke pa so pricurljali podatki o nezavarovanih posojilih Ultra. Skupaj z razkritjem, da je predsednik Zaresa Gregor Golobič prek nizozemskega podjetja solastnik zagorske družbe, se je razvila afera Ultra, ki bo morda Golobiču vzela politično življenje. Kar je bila afera Ultra za Golobiča, je bil dogodek z bulmastifi za Katarino Kresal. Poleg tega so koalicijo pretresale še zamenjave na ministrskih mestih in v kabinetu predsednika vlade. Verjetno so bili za delovanje koalicije najbolj kočljive zamenjave prvaka Desusa Karla Erjavca, gospodarstvskega ministra Mateja Lahovnika in vodje Pahorjevega kabineta Simone Dimic. Predvsem okoli Lahovnika se je

razplamtel ostra debata o upravičenosti naložbe v Teš 6. Ta investicija, podobno je z zgodbo okoli NLB, pa poganja kri po žilah številnim lobijem, gospodarstvenikom, ministrom in drugim politikom, ki zaradi interesov v Šaleški dolini pridno majo koaličijsko barko. Dodobra jo je zazibal tudi Desus, ki nekaterih vladnih ključnih projektov ni podprl, s čimer je na široko odprl debato o tem, ali je sploh še smiselno, da je del koalicije. Ko se ta juha še niti ni skuhalo do konca, je v javnosti odjeknila novica, da je računsko sodišče izdalo poziv premieru Pahorju za razrešitev finančnega ministra Franca Križaniča.

Obstajata dve teoriji zarote, zakaj je računsko sodišče tako ravnalo. Po prvi je v ozadju Golobič, ker sta s Križaničem glede Teša 6 na nasprotnih bregovih, boj za prevlado pa je tako srdit, da so fantje že zdavnaj sneli rokavice. Druga se vrti okoli usode NLB, pri kateri hoče uveljaviti svoje razvojni minister Mitja Gaspari. Lahko pa je tudi tako, kot pravi Pavel Gantar, namreč, da je poziv računsko sodišča včasih samo poziv računskega sodišča. Kakorkoli. Koalicija se o nekaterih ključnih projektih in reformah ne more dogovoriti, zato njene članice pri vsakem vprašanju posebej naperjajo mišice in skušajo čim bolj zadovoljiti interese, ki se napajajo v ozadju. Po dobrih dveh letih pa so že vse vladne stranke dobile nekaj krepkih udarcev, zato se držče v klinču, v katerem ne manjka udarcev pod pas, opotekajo po ringu, da bi prišle do sape za zadnji spopad pred koncem mandata.